

Spodbude
za trajnostno
mobilnost

BRUSELJ – Evropska komisija je objavila 19 ukrepov, ki bodo financirani v okviru kampanje za trajnostno mobilnost v mestih. Izbera pravo kombinacijo. Za vsakega od izbranih ukrepov bo na voljo do 7000 evrov za podporo dejavnosti za spodbujanje okolju prijaznejših in bolj trajnostnih načinov mestnega prevoza. Med njimi je tudi slovenski projekt za Mesto Po Dveh, ki ga organizira skupina ZamestoPoDveh.

Cilj projekta je, da bi ljudje v Ljubljani v čim večjem številu uporabljali kolo za svoje sredstvo mobilnosti na novi kolesarski poti ob reki Ljubljanici. Nova pot, ki bo potekala od Botaničnega vrta, mimo Fužinskega gradu do Eiprove ulice, je del celostne strategije vzpostavitve mreže kolesarskih poti, ki bo omogočala kolesarjem varno in udobno pot kjerkoli v mestu.

Pričakujejo, da se bo obseg kolesarjenja v mestu tudi zaradi te poti do leta 2015 povečal za 40 odstotkov. Sicer pa je letos zadnje leto v triletnem obdobju kampanje Izbera pravo kombinacijo, ki zajema več kot 605 ukrepov trajnostne mobilnosti v mestih na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. Promocijske dejavnosti potekajo v EU, na Norveškem, Islandiji in v Liechtensteinu. **BA. PA.**

Zelena točka
ponuja domače

LJUBLJANA – Skupina vrtovi pannoniki s.o.o. je v Ljubljanskem City parku odprla Zeleno točko, kjer je potrošnikom na voljo predvsem sveža, lokalno pridelana zelenjava iz integrirane pridelave, pa tudi drugi izdelki s slovenskih kmetij s certifikatom posebnih shem kakovosti. Zdaj ponujajo hrano več kot 50 različnih dobavitelj. Slovenija ima v primerjavi z uvozom precej majhen delež samopreskrbe z zelenjavo, kar hoče skupina izboljšati. Verjamejo, da bi potrošniki ob večji ponudbi domače hrane, ki je ravno zaradi krajših distribucijskih poti bogatejša z vitamini in minerali, veliko bolj sveža in še nadzorovano pridelana, več posegali po lokalno pridelani zelenjavi. **BA. PA.**

Smiles
za učinkovitejšo
pranje

MARIBOR – V okviru svetovne pobude Energy Globe Award (sodeluje 160 držav z več kot tisoč projekti) je projekt Smiles, ki ga je prijavila Fakulteta za zdravstvene vede Univerze v Mariboru. V okviru projekta so razvili 16 novih trajnostnih tehnologij za industrijske pralnice, ki bodo prispevale k varčevanju z vodo in tudi energijo. Energy Globe Award velja za eno najbolj prestižnih okoljskih nagrad na svetu. Praktične prednosti projekta Smiles so zmanjšanje porabe vode, varčevanje z energijo, uvajanje zelenega goriva za zmanjšanje količine ogljikovega dioksida, novi energijski sistemi, izboljšano zaporedno urejanje procesov in boljša higiena tekstila. V Evropi je 27 industrijskih pralnih sektorjev z uveljavljenimi 11.000 pralnici, ki na leto operajo 2700 milijard kilogramov umazanega tekstila. Z uvedbo 16 novih tehnologij bi lahko med drugim zmanjšali letno porabo vode za vsaj 10,4 milijona kubičnih metrov in jugovzhodnega ogljikovega dioksida za vsaj 2,3 milijona ton na leto. **B. T.**

Plastike
več kot rib

LJUBLJANA – Nova raziskava je pokazala, da je v Donavi v Avstriji več plastičnih delcev kot ribjih iker in mladic. To znanstveniki skrbijo, saj nekatere ribe zamenjajo plen s plastiko. Na potuje z rekami in onesnažiti tudi morja, ocena raziskovalcev je, da v Črno morje po Donavi priplava najmanj 4,2 tona plastičnih delcev na dan. Na svetu je proizvodnja plastike v 60 letih zrasla z 1,7 na 280 milijonov ton na leto. Plastični odpadki se tako zbirajo v praktično vseh okoljih po svetu, z mnogimi negativnimi posledicami. Le ena od njih je to, da živali delce pojedjo, kar pomeni stradanje ali zastropitev. **B. T.**

Prihodnjic
v Zelenem Delu

Na Evropskem tednu trajnostne energije bomo preverili, kako namerava Evropska unija zmanjšati odvisnost od uvoza fosilnih goriv. Pišite nam na zeleno@delo.si.

Odpadke predelati doma, ne v tretjih državah

Prebujena generacija Evropska komisija opozarja, da z izvozom odpadkov izgubljam pomembne vires

LJUBLJANA – Že dolgo je mogoče gledati in brati poročila o kupih električne in elektronske opreme, ki jih predelujejo v Afriki in Aziji na načine, ki so okolju in zdravju ljudi škodljivi. Podobno je z odpadno plastiko, s katero polnimo kitajske ladje, da se ne vračajo prazne.

BORUT TAVČAR

Povpraševanje po naravnih virih je večje kot kdaj koli prej, pridobivanje kovin, mineralov, gradbenega lesa, zemlje in prsti, pitne vode po vsem svetu se bo v 25 letih, od leta 2005 do leta 2030, po napovedih povečalo za 75 odstotkov, brez recikliranja in ponovne uporabe virov pa to ne bo mogoče. Globalno povpraševanje po hrani, krmu in vlaknih se lahko ob tem do leta 2050 poveča za 70 odstotkov.

EU potroši veliko več kot izvozi. Leta 2010 je uvozila za več kot trikrat več materiala, kot ga je izvozila (šestkrat več v primeru goriv in rudarskih proizvodov). Povprečna letna poraba materialnih virov v EU (podatki veljajo za Unijo še pred vstopom Hrvaške) je približno 16 ton na osebo, od tega tri tone končajo na odlagališčih. Severnoameričan povprečno porabi približno 90 kilogramov (kg) virov vsak dan, Evropejec približno 45 kg, Afričan pa približno 10 kg na dan. S skoraj tremi tonami na osebo na leto je Evropa celina z največjim neto uvozom virov.

Odpadki še niso pravi vir

Leta 2010 je skupna proizvodnja odpadkov iz gospodarskih dejavnosti in gospodinjstev v EU po podatkih Eurostata znašala 2502 milijonov ton. Od tega so jih obdelali 2336 milijonov ton; to vključuje tudi obdelavo odpadkov, ki so bili v EU uvoženi. Leto kasneje je bilo recikliranih ali kompostiranih 40 odstotkov obdelanih komunalnih odpadkov. Povprečno vsak od 500 milijonov ljudi zavrže pol tone gospodinjstev odpadkov vsako leto. Glede na študije bi se letni promet v sektorju upravljanja odpadkov in recikliranja v EU, če bi zakonodaja o odpadkih izvajali v celoti, povečal za 42 milijard evrov, prihranili bi 72 milijard evrov na leto, do leta

Večina ločeno zbranih odpadkov gre v predelavo v tujino. FOTO JOŽE SUHADOLNIK

2020 pa bi nastalo 400.000 novih delovnih mest.

Prav temu je namenjeno novo poglavje kampanje evropske komisije z naslovom *Prebujena generacija* (Generation Awake). Cilj kampanje je, da bi se potrošniki začeli zavedati, kakšne posledice imajo njihovi vzorci porabe na naravne vires, in kakšne bi bile koristi, lali 2336 milijonov ton; to vključuje tudi obdelavo odpadkov, ki so bili v EU uvoženi. Leto kasneje je bilo recikliranih ali kompostiranih 40 odstotkov obdelanih komunalnih odpadkov. Povprečno vsak od 500 milijonov ljudi zavrže pol tone gospodinjstev odpadkov vsako leto. Glede na študije bi se letni promet v sektorju upravljanja odpadkov in recikliranja v EU, če bi zakonodaja o odpadkih izvajali v celoti, povečal za 42 milijard evrov, prihranili bi 72 milijard evrov na leto, do leta

govalec bo nagrajen s potovanjem v København, zeleno prestolnico Evrope 2014.

Elektronični odpadki se kopirajo najhitreje

Električni in elektronski odpadki (OEO) spadajo v skupino odpadkov, katerih količina se v Evropi povečuje najhitreje, in sicer za tri do pet odstotkov na leto. Ločeno zbiramo in upravljamo le tretjino teh odpadkov, dve tretjini pa odvržemo na odlagališča (13 oduradnih jezikih EU in na katerem animirani liki prikazujejo okoljski vpliv vsakodnevnih potrošniških odločitev. Ciljna skupina kampanje so osebe, stare od 25 do 40 let, v sektorju upravljanja odpadkov in recikliranja v EU, če bi zakonodaja o odpadkih izvajali v celoti, povečal za 42 milijard evrov, prihranili bi 72 milijard evrov na leto, do leta

Priležitost Slovenije?

»V Sloveniji zberemo 32 odstotkov količin električne in elektronske opreme, ki jih zavezanci dajo na trg (26.542 ton). V tem segmentu bi torej lahko zbrali kar trikrat večje količine, kar bi dejansko spodbudilo naložbe v obdelavo teh odpadkov. Hkrati je razvidno, da v Sloveniji predelamo le 46 odstotkov zbrane odpadne opreme, kar pomeni, da je več kot polovica zbrane količine obdelana v tujini. Še več v Sloveniji je torej obdelanih 14,8 odstotka količin, ki pridejo na trg in so seveda tudi potencial v odpadni opremi,« pravi **Emil Šehić**, direktor družbe za ravnanje z odpadki Zeos.

»Še posebej je žalostno, da v Sloveniji nimamo centrov za obdelavo hladilno-zamrzovalnih aparatov, sijalk in katodnih cevi. Ta del odpadkov smo zato prisiljeni

obdelovati v tujini, Avstriji, Italiji, Nemčiji. Nedvomno bi povečane zbrane količine spodbudile interes za take naložbe, hkrati pa je seveda treba poudariti, da se odpadki te vrste nahajajo tudi izven Slovenije in bi jih bilo potrebno znati 'pritegniti' v obdelavo v Slovenijo,« še dodaja Šehić.

V Sloveniji so lani na trg prišle 7604 tone pralnih strojev, pomivalnikov, štedilnikov in sušilcev, ločeno smo jih zbrali 1969 ton, od tega smo jih v Sloveniji obdelali 985 ton. Tiskana vezja in električni motorji gredo v izvoz, pri čemer ni nikoli mogoče z gotovostjo reči, da ne bodo končali v kateri od afriških ali azijskih držav. Tudi pri malih gospodinjstvih aparatih v Sloveniji poteka le osnovno razstavljanje. Na trg smo jih dobili 10.583 ton, zbrali 2693 ton, v Sloveniji pa od tega predelali 2289 ton. Pri nas

ni tehnologije za predelavo hladilno-zamrzovalnih aparatov in klimatskih naprav. Tudi televizorji in ekrani v največji meri končajo pri predelovalcih v tujini, v Sloveniji poteka le osnovno razstavljanje. V Sloveniji uspešno zbiramo plastične in varčne sijalke (61 odstotkov), vendar predelava v celoti poteka v tujini.

Tudi embalaža v tujino

Podobne podatke imajo v Interse- rohu. Akumulatorske baterije za avtomobile in za industrijo v celoti predelujemo v Sloveniji, natančneje v TAB Mezica. Prenosne baterije gredo v 90 odstotkih v izvoz. Vosek in aluminijaste pokrovice odpadnih sveč pa znamo predelati doma. Plastični granulati sveč gre v tujino. Odpadna zavrtila sežigamo v Sloveniji.

Družba Interseroh je lani zbrala 62.405 ton odpadne embalaže, od tega je je 25.716 ton poslala v predelavo v tujino. Odpadnega papirja so zbrali 20.712 ton, zunaj meja Slovenije so ga predelali ali sežgali 14.384 ton. Odpadne plastične embalaže so zbrali 4757 ton, v tujini so je predelali 3508 ton. Lesene embalaže se je nabralo za 6742 ton, od tega je je šlo prek meje ali dveh le 145 ton. Podobno je s kovinsko embalažo, zbrali so je 1784 ton, v tujino pa poslali le 201 ton. Sestavljena embalaža počasi izginja s trga, ker jo je težavno in drago predelovati. Pretežno gre tako v sežig v tujino. Podobno je z odpadnimi steklimi, od zbranih 10.009 ton so ga v tujini predelali 19844 ton. Večina od 9988 ton ostanka odpadkov po sortiranju je ostala v Sloveniji, izvozili so 3931 ton.

Tako tudi podjetje Plastika Skaza, ki je med drugim dobavitelj Ikea, ne nabavlja odpadne plasti- ke v osnovni obliki, temveč pripravljeno odpadno plastiko, ki je primerna za nadaljnjo predelavo. »V Sloveniji žal ni mogoče dobiti zadostnih količin materialov primerne kakovosti, zato jih moramo uvažati iz tujine,« pravi **Tanja Skaza**.

POVEZANE VSEBINE [...]
delo.si/okolje

Na Bledu danes in jutri že četrta regata za čisto vodo

Voda povezuje Letos je sodelovalo 200 šol iz sedmih držav oziroma več kot 12.000 učencev in dijakov

BLLED – Na letošnji zaključni prireditvi projekta BMW Clean Water Regatta bodo tudi predsednica vlade Alenka Bratušek, komisar za okolje Janez Potočnik in Rade Serbedžija, predsednik Blejskega filmskega festivala. Slovenska zmagovalka je Osnovna šola Marije Vere Kamnik s projektom Z vodo brez olja do čistega okolja.

BORUT TAVČAR

BMW Clean Water Regatta je mednarodni projekt za spodbujanje trajnostnega razvoja, ki združuje okoljske, poslovne in športne aktivnosti, njegov povezovalni člen pa sta voda in ohranjanje vodnih ekosistemov. Projekt BMW Clean Water Business & Diplomatic Regatta je širša pobuda, ki je sestavljena iz dveh delov: dogodka BMW Clean Water Regatta za predstavnike podjetij iz osrednje in jugovzhodne Evrope ter projektov BMW za trajnostni razvoj v sodelovanju z

ekošolarji, na katerih je sodelovalo več kot 12.000 učencev in dijakov iz 200 izobraževalnih ustanov v 7 državah.

Projekt so prvič organizirali leta 2011 v Sloveniji, ko so v njem sodelovala podjetja in ekošole le iz Slovenije. Letos pa je v projekt vključenih 138 podjetij ter 12.000 mladih iz Slovenije, Avstrije, Slovaške, Češke, Poljske, Madžarske in Romunije. Mladi pod mentorstvom World Wild Fund (WWF), največje okoljevarstvene organizacije na svetu, spoznavajo in pomagajo pri ohranjanju vodnih ekosistemov v njihovem lokalnem okolju v projektu z naslovom Vode povezujejo – Water Connects. Letos so v okviru projekta prvič izvedli tudi pilotni projekt za vrtce na območju Slovenije.

Predstavitev dobrih praks

Na končni slovesnosti na Bledu bodo v okviru Modula za trajnostni razvoj na IEEDC – Poslovni šoli

Bled predstavili primere dobre prakse iz podjetij ter najboljše projekte ekošol iz posameznih držav. Na Bledu bodo tudi ekopromenada s stojnicami najboljših šol, nastopi tujih šol na glavnem odru in veslaško tekmovanje, v katerem se bodo pomerili predstavniki sodelujočih podjetij.

Učenci in dijaki so izvedli 240 različnih projektov. Najboljši slovenski projekt je izpeljala OŠ Marije Vere iz Kamnika. Učenci so preverjali, koliko gospodinjstev ločuje odpadno olje. Ugotovili so, da ne veliko, čeprav je odpadno olje uporabno za pridobivanje energije, novih goriv, prečiščeno pa tudi v kuhinji.

Kaj vleče mlade?

Letos so organizatorji ekošolarke in ekošolarje ter njihove mentorje povabili, naj povedo, zakaj sodelujejo pri projektu BMW Clean Water Regatta. Odgovorili so, da gre v projektu za poglobljeno spo-

znajanje vodnega ekosistema in iskanje rešitev za izboljšanje njegovega stanja, za poglobljen odnos do naravne in kulturne krajine v lokalnem okolju, nadgradnjo rednega šolskega programa, pešter pouk, večjo kakovost znanja, spodbujanje skupinskega dela in aktivnega vključevanja mladih v raziskovanje, ustvarjalne pristope pri reševanju okoljske problematike in tudi za zgled drugim javnim ustanovam. Pomembni so tudi mentorstvo WWF, izmenjava znanja in izkušnje, dodatno gradivo, širjenje sodelovanja med šolami na mednarodni ravni, na koncu pa sodelovanje na končni slovesnosti.

Od prve ekoregata, ki je leta 2011 povežala svetovno prvenstvo v veslanju s spodbujanjem otrok in mladih iz 32 ekošol, 32 podjetij in širše javnosti k ohranjanju okolja, je projekt prerasel meje države. Lani je ekoregata prešla pod okrilje Mednarodne veslaške zveze.

Veslaški praznik in varovanje voda. FOTO DOKUMENTACIJA DELA

Brez nje bi bilo življenje drugačno

Plastika Zaradi manjše teže je transport plastične embalaže lažji, reciklaža pa enostavnejša

S plastiko se srečujemo vsak dan. V drugi polovici 20. stoletja je postala eden najbolj univerzalnih in večnamensko uporabljivih materialov v gospodarstvu. Brez plastike si ne bi ogledovali televizijskih programov na LCD-zaslonih, ne bi poznali zaslonov na dotik in ne pametnih telefonov ter tablic.

S stalnim naraščanjem se je svetovna proizvodnja plastike v letu 2012 povečala na 288 milijonov ton, kar je za 41 odstotkov več kot 204 milijone ton plastike, proizvedene leta 2002, in skoraj trikratna količina plastike, proizvedene leta 1989. Porast njene uporabe je omogočila ne le sodoben način življenja, temveč material prispeva tudi k raziskavam in inovacijam ter k višjemu življenjskemu standardu.

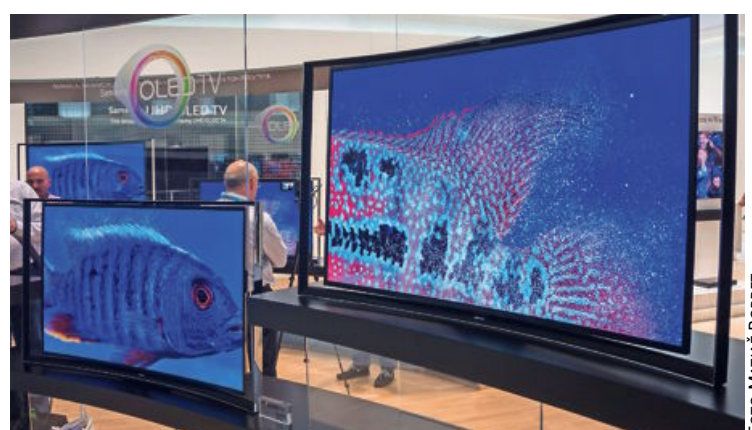
Brez plastike si ne bi ogledovali televizijskih programov na LCD-zaslonih, ne bi poznali zaslonov na

dotik in ne pametnih telefonov ter tablic. Prav tako bi bilo naše ukvarjanje s športom drugačno, saj je široka paleta pripomočkov in oblačil za športne dejavnosti narejena iz plastike. Žoge, čelade, smuči, kopalke in potapljaške obleke – sestavni material vseh teh izdelkov je plastika. Postala je pomemben del našega

sodobnega načina življenja, čedalje večkrat pa so izdelki narejeni iz reciklirane plastike.

Omogoča napredek

Tudi na medicinskem področju plastika omogoča napredek, med drugimi najnovejši medicinske tehnike z uporabo plastike odmašijo krvne

Brez plastike si ne bi ogledovali televizijskih programov na LCD-zaslonih.

žile, razvijajo umetne roženice ali slušne pripomočke.

Poznamo različne vrste plastike. Plastika PET se na primer uporablja za plastenke, plastika nižje gostote za vrečke, plastika PVC pa za oken- ske okvirje in škornje. Različne vrste plastike so označene z znakom v obliki trikotnika, ki vsebuje kratico ali številko.

Največ za embalažo

V Evropi se največ, kar 40 odstotkov plastike uporablja v embalažnem sektorju. Sledita mu gradbeni in avtomobilski sektor. Plastika je torej zelo uporabna tudi za izdelavo embalaže. Zaradi manjše teže je transport plastične embalaže lažji, reciklaža pa enostavnejša.

Da je reciklaža mogoča, pa mora biti izpolnjen pogoj, h kateremu lahko prispevamo tudi sami: pravilno ločevanje odpadkov. Znanje o odpadkih in pravilno razvrščanje v za to namenjene zabojnike je nujno potrebno, da reciklažni krog steče. Ko izdelek uporabimo in ga

ne potrebujemo več, se njegova pot šele začneja. Če odpadki iz plastične embalaže izpraznimo ali iztočimo, stisnemo in pravilno odvržemo v zabojnik za embalažo, omogočimo vsto reciklažnih procesov, ki sledijo.

Odgovornost vsakega posameznika je, da odpadke ločuje in jih odvrže v primeren zabojnik, družba Slopak pa bo poskrbela, da bodo šli odpadki naprej v predelavo.

PARTNERSTVO ZA OKOLJE

Projekt LIFE10 INF/SI/136 Ločujmo odpadke sofinancira Evropska unija prek finančnega mehanizma LIFE+.

Delo v sodelovanju z družbo Slopak avtorsko avtonomno ozaveša bralce o pomenu ločenega zbiranja odpadkov in varovanja okolja. Zelena stran je v celoti namenjena projektu LIFE10 INF/SI/136.

Na vaša vprašanja o ločevanju odpadkov in varovanju okolja bomo poiskali odgovore. Vprašanja pošljite na naslov: zeleno@delo.si.

